

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Herbert_W_Franke-Enklavy.PDB

PDB Name: Herbert_W_Franke-Enklavy

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXt

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 16.2.2004

Modification Date: 16.2.2004

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

HERBERT W. FRANKE

Enklávy

Postávali v hloučcích před stěnami z umělého skla a dívali se skrz ně. Museli mhouřit oči, protože prostor uvnitř byl zaplněn oslnivým světlem – vycházelo z bílých zářivek, vytvářejících na stropě pravidelnou síť. Nepříjemný jas ležel jako prach nad krajinou, kterou kdosi uvnitř uměle zřídil a pěstoval: přes trávníky s květinami vedly dlážděné cesty, mezi nimi stál nahodile nějaký keř nebo strom – ale tak, že nebránil rozhledu. Tu a tam bylo vidět zvláštní chlupatá čtyřnohá zvířata; dřepěla na zemi nebo pobíhala unaveně podél skleněné stěny. Nejpodivnější však přece jen byli vlastní obyvatelé těchto míst: lidská stvoření s bledou bělavou kůží, široce rozevřenýma očima a roztaženým chřípím, s tenkýma křehkýma rukama. Měli na sobě stejné šaty jako návštěvníci vně stěn, ale vypadali ne právě dobře, ba omšele.

"Jsou to opravdu lidé jako my?" zeptalo se jedno malé děvčátko a chytlo se pevně otce za rukáv.

"Je to tak – jsou to lidé. Nebo spíš: byli jimi. Pocházejí ze stejných předků jako my. Dříve jsme jim byli podobnější, trvalo mnoho generací, než se rozdílly natolik zvětšily. Nikdo neví, jak k tomu vlastně došlo." Zmlkli a hleděli upřeně dovnitř. Občas některá z těch lidských karikatur přišla z druhé strany ke skleněné stěně a zahleděla se jim do obličeje. ... ti, co stáli venku, bezděčně o krok couvli. Ty tváře se daly těžko popsat – byly to tváře lidské, a přece jiné. Pokožka vypadala zranitelná, průsvitná. V očích jim bylo vidět bělmo. Byli inteligentní? Byli nebezpeční?

Devčátko se schovalo rodičům za záda. Vyšlo odtamtud, teprve když už žádné z těch hrozných stvoření nebylo nablízku.

"Proč jsou zavření? Co se stane, když se dostanou ven?"

"Ven se dostat nemohou," vysvětloval otec. "Dýchají jiný vzduch, to, co jedí, se musí uměle čistit. Všechno, co potřebují, se sterilizuje; dodává se jim to vzduchotěsnými propustmi. Jen uvnitř mají podmínky k životu. Venku by zahynuli."

Dav přihlížejících se zavlnil. Celý houf neobvyklých tvorů proběhl zaskleným prostorem a zmizel v jedné z budov, které pro ně kdosi postavil. Byly zařízeny tak, že jejich obyvatelé se v nich nemohli zdržovat trvale; přesto se často pokoušeli skrýt se nadlouho někde uvnitř v koutku – a vyhnout se tak pohledu návštěvníků.

"Pojďte, jdeme! Koukat na ně není zrovna moc příjemné!"

Otec táhl dítě s sebou. Ještě při odchodu pohlédlo zpátky do ohrady – napůl schovaný za jedním keřem stál nějaký chlapec a udělal na ni pitvorný obličej.

O 400 roků dříve

Nastalo to, čeho se lidé obávali po celé generace. Stále nové dohody, přísná nařízení, dodatečné klauzule, striktní vymezení hranic, dokonce hrozby sankcemi – to vše je teď k ničemu. Policie, vojsko ani pořádkové útvary nemají možnost zasáhnout. Pár otevřených poklopů, a vzduch by byl zamořen. Několik protržených hrází, a voda by byla navždy zkažená. Kdo by se chtěl, ať už dobrovolně, nebo ze služební povinnosti, bránit proti nepříteli, kterého jeho nepostižitelnost chránila lépe než hermeticky uzavřený pancíř?

Zpočátku to bylo příjemné. Svobodní obyvatelé města tehdy přivítali rozhodnutí odpovědných činitelů areály prodat. Přitáhly chmurné postavy, vyvrženci lidstva. Domácí obyvatelé vykukovali pokradmo přičkami rolet, když ty cizince přivázeli na otevřených nákladních autech. Vypadali ošklivě, byli celí ušpinění, ukoptění. Člověk si dovedl představit, jak se potí a páchnou. A potom seskákali dolů, muži, ženy i děti, a už se jako mravenci hemžili po haldách.

Zřizovaly se vzduchové clony, zdi, ploty nabitě elektřinou, pečovalo se o to, aby všechno, co jednou bylo tam uvnitř, také uvnitř zůstalo. Obrovitým kanalizačním potrubím, v němž byl udržován stálý jednosměrný vítr, se dovnitř vymezených prostorů shromažďoval veškerý odpad – zbytky jídel, vraky aut, smetí z domů, továren, zábavních místností, odpadky z dezinfekčních stanic a nemocnic, staré šatstvo, mrtvolý zvířata. Rourami se sem sváděly splašky z obytných čtvrtí, chemických závodů, patoky plné usazeného kalu, sloučenin dusíku, arsenu, antimonu, solí olova a rtuti, radioaktivních odpadů, detergentů, antibiotik. To vše bylo nasáto, zhlnuto jakoby nějakým nenasytným zvířetem – a nějakým způsobem stráveno. Biologové a lékaři předpovídali oněm zvrhlým lidem, kteří se dobrovolně uchýlili do života nebezpečného prostředí, brzký konec, a někteří tenkrát dokonce proti tomu protestovali. Nakonec došli k závěru, že problém přelidnění se jinak řešit nedá, a vzdali se odporu. Přesto však se odborníci, jak se stalo již nejednou, přepočítali. Ti lidé se zřejmě cítili dobře, zůstali zdraví a dobře prospívali. A plnili své úkoly. Vnesli do chaosu řád, vytvářeli prostor pro nové odpadky, pomáhali k lepšímu využití místa. Ale stavěli také cesty, obytné domy, pěstovali řasy a houby, tavili kovy... Komise, které se čas od času odvážily dovnitř, o tom přinášely zprávy.

Ano, prospívali – a množili se; nikdo by to nepokládal za možné, ale bylo tomu tak. Problém jejich plodnosti se ukázal v novém světle ještě naléhavějším. Bylo jich stále víc a víc, měli už málo místa. A teď došlo na jejich požadavky: Žádali rozšíření areálů, žádali více smetí!

Nezbylo než jim vyjít vstříc – tím spíše, že přece předjímalí směr vývoje. Smetiště se rozrostla, čistý obyvatelný prostor se zmenšil, a nakonec byl vydán zákon, který další rozšiřování ploch pro skládky odpadků zakázal.

Z dálky zaznívá povyk. Nad šedivými bloky zkompostovaných skládek stoupají hnědavé výpary. Ve vzduchu tkví odporný dusivý zápach. Už to nemůže dlouho trvat...

O 300 let dříve

"Dáváme vám čestnou nabídku," řekl vyslanec. "Koupíme všechny pochybné areály. Naše nabídka není vysoká, ale ta území vám stejně nejsou k potřebě. Budete mít nadále právo shromažďovat tam vaše odpadky. K tomu převezmeme povinnost provádět tam veškeré práce, které se v těchto oblastech vyskytují. Tato nabídka je pro vás velice výhodná – mějte na paměti újmy na zdraví, ke kterým tam dosud docházelo u vašich lidí! Této starosti byste teď byli zbaveni."

Skupina politiků, s níž vyslanec mluvil, se od něho tehdy odtáhla tak daleko, jak to jen dovolovala

zdvořilost. Svým zevnějškem se od nich příliš nelišil, každý však věděl o zvláštностech onoho národa, který ten muž zastupoval a k němuž koneckonců také náležel. Každý se těchto lidí štítel a také to dával najevo, jestliže kdy došlo k náhodnému setkání. V tomto případě byla ovšem situace poněkud jiná. Nabídka, kterou jim učinil, byla tak lákavá, že ji prostě museli přijmout – prodat bezcennou zem za drahé peníze, a k tomu ještě získat pozoruhodné výhody. Ovšem – také druhá strana stála pod tlakem: jejich malé území praskalo ve švech – a lidé se nemohli vystěhovat. Kam měli jít?

A tehdy se vynořil ten nápad s enklávami; nikdo nevěděl, kdo s ním vlastně přišel. Byl však lákavý. Obsahoval také politickou výhodu: Smlouva by přispěla k tomu, že by ve svobodném světě zmizelo ohnisko napětí, že by se zmenšilo nebezpečí válečné expanze ...

Po krátké poradě byla nabídka přijata.

O 200 let dříve

"Nevidím žádné východisko," řekl ministr hospodářství. "Země jako je naše, směšný kousek země, vtěsnaný mezi velké sousedy, nemůže zůstat nadlouho nezávislý. Nevidím žádnou cestu, jak zachránit finanční situaci, tím spíše, že pan ministr zdravotnictví právě dnes vystoupil s naprosto utopickými požadavky na financování ochrany životního prostředí..."

Kulaťoučký prošeďivělý pán vyskočil. "Pánové, zdraví je přednější než peníze! Nesmíme dopustit, aby naše voda byla otrávena, aby vzduch..."

"To znamená milióny!"

Předseda zvedl ruku: "Prosím, uklidněte se! Výbor znalců pro studium životního prostředí předložil výsledek jedné studie, který je přímo ohromující – nejen proto, že šmahem řeší všechny naše problémy. Navrhují, abychom se informovali z první ruky! Nemáte-li námitek, sejdeme se po obědě v univerzitním institutu pro biologii."

Vládní komisi přijal osobně přednosta institutu. "Naše výzkumy začaly šlechtěním odolného městského stromu. Musí se mu dařit ve slané půdě, především musí být odolný proti posypovým solím. Umělé osvětlení a chvění až daleko do oblasti ultrazvuku mu nesmí škodit. Výsledek předčil všechna očekávání. Podívejte se!" S nepřilíš skrývanou pýchou ukázal biolog na veliký květináč v rohu místnosti, kterého si jeho hosté dosud nevšimli. Z šedé okoralé půdy vyrůstal sukovitý kmen, dělicí se v několik větví. Na nich visely veliké, tlustě masité zpeřené listy. "To je on, náš nový výpěstek, odolný městský strom. Nechali jsme ho projít nejtvrdšími testy: Nejenže snáší výfukové plyny – on je dokonce potřebuje! V ovzduší, kde není obsažen kyslíčník uhelnatý a kyslíčník siřičitý, hyne." Učenec povstal. "A nyní mne, prosím, následujte!"

Zatímco skupina procházela chodbami institutu, pokračoval: "Naše úvahy jsou založeny na starém poznatku, že také člověk je adaptabilní bytost – a to v mnohem větší míře než strom. Právě na to nebrala až dosud věda o životním prostředí zřetel. Děly se pokusy přizpůsobit prostředí člověku – což je nesnadné a nákladné – a ztroskotaly. Proč nejít opačným směrem? Proč nepřizpůsobit člověka prostředí? Až dosud jsme registrovali každou změnu složení vzduchu, každé obohacení vody cizími látkami s obavami. Proč se ke každé změně nepostavíme pozitivně a nenecháme na člověku samém, aby se jim přizpůsobil? Prosím, pojd'te dál!"

Otevřel dveře do jedné z laboratoří, politikové ho následovali. Před nimi ležely veliké skleněné nádrže s kalnými roztoky nebo se šmouhami špinavých výparů. Nezřetelně se tam daly rozeznat nějaké pohyby, chvění, cukání...

"Vypěstovali jsme v živných roztocích embrya a jako kojence jsme je pak dále chovali v umělých líhních. Na tom není nic neobvyklého. Zvláštní jsou podmínky prostředí, jaké jsme udržovali: vzduch obsahuje vysoké procento kyslíčníku uhelnatého a siřičitého a je uměle obohacen o karcinogenní látky z výfuků automobilů. Vodu získáváme z filtrátu jedné čistící stanice. Obsahuje veškeré obvyklé nečistoty ve zvýšené koncentraci, především početný výběr patogenních bakterií, k tomu navíc několik vysloveně toxických látek, jejichž podíl zvolna zvyšujeme. Všechny tyto přísady by vlastně měly mít smrtící účinek. Ale působí tak? Nikoliv – právě naopak: Organismy se jim přizpůsobily. Vidíte to na vlastní oči: batolata žijí, mají se k světu, vyrůstají z nich děti jedna radost. Budou zdravější než my!"

Politikové mlčeli, zírali, divili se. Nedali na sobě znát nechuť. Ale pochopili: lidé, kteří se přizpůsobili zvýšené hladině znečištění, nepotřebují žádná nákladná ochranná zařízení k udržování čistého životního

prostředí.

O slovo se přihlásil ministr financí: "Velice působivé..., ale něčemu nerozumím: jak to řeší naše finanční problémy?"

"Docela jednoduše," odpověděl předseda vlády a položil mu ruku na rameno: "Nejenže uspoříme výdaje na ochranu životního prostředí, ale navíc získáme mimořádně vydatné zdroje příjmů: Prohlásíme, že jsme připraveni odebírat veškerý odpad našich sousedních států – pochopitelně si za to necháme dobře zaplatit."

"To znamená naprostý odvrát od starých uznávaných principů," namítl ministr zdravotnictví.

"... ale řeší to naše problémy," prohlásil šéf vlády. "Pánové, věřím, že naše cesta k budoucnosti je zajištěna."